

ВОЛНИЯТ НАРОДЕЦ

АО

**TERRY PRATCHETT
THE WEE FREE MEN**

© Terry and Lyn Pratchett, 2003

First published in 2003

by Random House Children's Publishers UK which is part of
the Penguin Random House group of companies
illustrations copyright © Paul Kidby
DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett
All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

ВОЛНИЯТ НАРОДЕЦ

© Архонт – О, 2023

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Илюстрации: © Пол Кидби

Превод: © Катя Анчева

Коректор: Венелин Пройков, Гергана Ботева

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-114-0

ТЕРИ ПРАГЧЕТ

ВОЛНИЯТ НАРОДЕЦ

София, 2023

Глава 1 ЯКО ДРЪНВАНЕ

Някои неща все преварват други.
В случая трябваше да бъде летен ръ-
меж, но очевидно не си даваше сметка и се из-
сипваше като зимна буря.

Госпожица Проникация Загадини седеше
под оскъдния заслон на един проскубан жив
плет и изучаваше Вселената. Не обърна внима-
ние на дъжда. Вещиците съхнат бързо.

Изучаването на Вселената се осъществява-
ше чрез няколко скрепени с връв клонки, ка-
мъче с дупка, яйце, един от чорапите на госпо-
жица Загадини, също с дупка, карфица, късче
хартия и миниатюрен остатък от молив. За раз-
лика от магъосниците, вещиците свикват да се
справят с малко.

Предметите бяха овързани и усукани така,
че съставляваха... устройство. То се задвижи
странно, като го побутна. Една от пръчиците
като че ли мина право през яйцето и излезе от
другата му страна, без да остави следа.

– Да – промърмори тя, а дъждът се изливаше от периферията на шапката ѝ. – Ей го нà. Явен трус в основите на света. Доста тревожно. Сигурно става контакт с друг свят. Това никога не е на добре. Трябва да отида там. Но... според левия ми лакът там вече има вещица...

– Значи има кой да се оправя – обади се тъничък и засега тайнствен гласец някъде откъм краката ѝ.

– Не, нещо е сбъркано. Там, по ония места, са варовици – посочи госпожица Загадини. – На варовик не виреят свестни вещици. Той е само малко по-твърд от глина. За да отрасне вещица, трябва доста твърда скала, повярвай ми. – Госпожица Загадини поклати глава, ръсейки околоръст дъждовни капки. – Но лактите ми по принцип са много надеждни.*

– Защо си чешем езиците тогава? Да идем да видим – отвърна гласът. – И без това положението тук не е много цветущо, нали?

Истина си беше. Низините не бяха добри за вещици. Госпожица Загадини изкарваше жълти стотинки от малко церове и мрачуване** и

---

* Хората разправят неща от сорта на „вслушай се в сърцето си“, но вещиците свикват да се вслушват и в други работи. Смайващо е какво могат да ви кажат бърбреците ви.

** Обикновените врачки ви казват каквото искате да се случи. Вещиците ви казват какво ще се случи, независимо дали го искате или не. Доста странно е, че вещиците са по-прецизни, но по-недолюбвани.

нощуваше най-често в плевни. На два пъти я бяха хвърляли в разни гълове.

– Не мога да се натреса – отсече тя. – Не и в територията на друга вещица. Това никога, ама никога не тръгва на добре. Но... – тя се замисли – вещиците не се появяват ей така, изневиделица. Да видим...

Извади една напукана съдинка от джоба си и наля от насъбралата се по шапката ѝ дъждовна вода. После измъкна шишенце мастило от друг джоб и отсипа във водата, колкото да по-чернее. Заслони я с шепи от дъжда и се вслуша в очите си.

Тифани Сболки лежеше по корем до реката и гъделичкаше пъстървите. Обичаше да слуша смеха им. Те го избълбукваха до повърхността.

Малко по-нататък, където речният бряг се превръщаше в нещо като плаж от камъчета, брат ѝ Станатя си играеше с една пръчка и почти гарантирано се оплескваше до ушите. Той можеше да се оплеска от всичко. Изкъпан, подсушен и оставен на средата на чист под за пет минути, Станатя пак щеше да е оплескан. Без видима причина. Той просто се оплескваше. Иначе не беше труден за гледане, стига да му попречиш да яде жаби.

Една малка част от ума на Тифани имаше известни задръжки относно името Тифани. Тя беше на девет години и усещаше, че това ще

бъде трудно за преживяване име. Освен това тъкмо преди седмица беше решила, че като порасне, иска да стане вещица, и беше убедена, че Тифани просто не върви за целта. Хората щяха да я вземат на подбив.

Друга по-голяма част от ума ѝ си мислеше за думата „шумтеж“. За нея не мислеха кой знае колко хора, даже хич. Докато пръстите ѝ галеха пъстървата по гушката, тя превърташе думата из главата си.

Шумтеж... според речника на баба ѝ, това означаваше „нисък мек звук, приличен на шепот или шумолене“. Думата допадна на Тифани. Караше я да си представя мистериозни хора в дълги плащове, които си шепнат важни тайни зад някакви врати: *шушушушу...*

Беше изчела речника от край до край. Никой не бе споменал, че това по принцип не се прави.

Потънала в такива мисли, тя изведнъж забеляза, че щастливата пъстърва беше отплувала. За сметка на това във водата имаше нещо друго, само на няколко пръста от лицето ѝ.

Беше кръгла кошница, не по-голяма от кокосова черупка, обвита с нещо, което да запушва дупките и да я прави плавателна. В нея се беше изпружило малко човече, на ръст едва петнайсетина сантиметра. Имаше чорлава рижа коса, в която бяха втъкнати разни пера, мъниста и лентички плат. Брадата му беше рижа и не по-малко чорлава от косата. Онова от тялото му, което не беше покрито със сини

татуировки, се скриваше от къса препаска. Размахало юмрук, то ѝ кресна:

– Кривунци! Машай се оттука бре, будала с будалите! Пай се от зелената *чутура!* – след което дръпна една провесена през лодката връв и на повърхността изплува още едно рижо човече, което жадно пое въздух.

– Не му е времето за риболовене! – смъмри го първото, докато го изтегляше в лодката. – Зелената *чутура* иде!

– Кривунци! – викна плувецът, ръсейки вода от себе си – Беж да бегаме!

При това той грабна едно миниатюрно гребло и като го развъртя чевръсто, подкара кошницата със завидна скорост.

– Извинете! – подвикна Тифани. – Вие самодиви ли сте?

Но отговор не дойде. Кръглата лодчица беше изчезнала в тръстиките.

„Вероятно не“ – реши Тифани.

След което за нейна мрачна наслада се появи шумтеж. Нямаше вятър, но листата на елшите покрай речния бряг затрептяха и зашумоляха. Както и тръстиките. Те не се превиха, но формата им някак се разми. *Всичко* се разми, като че ли някой беше вдигнал света и го разтръскваше. Въздухът зажува. Гласове зашепнаха зад затворени врати...

Водата заклокочи досами брега. Тук реката беше сравнително плитка – ако Тифани нагазеше, щеше да стигне едва до коленете ѝ – но изведнъж стана по-тъмна и по-зелена и някак си доста по-дълбока.

Тя отстъпи няколко крачки точно преди дълги кльощави ръце да изникнат от водата и да задерат бясно брега, където беше стояла. За миг мерна слабо лице с дълги остри зъби, огромни кръгли очи и виснала зелена коса, подобна на водорасли, след което нещото се гмурна обратно в дълбините.

Докато водата се уталожи след него, Тифани вече тичаше по брега към малкия плаж, където Станатя си правеше жабешки формички. Тя грабна детето точно когато разпенената вълна се появи зад завоя на реката. Водата отново заклокочи, зеленокосото същество се хвърли напред и дългите ръце задраха калта. После то изкрещя и с плясък се върна във водата.

– Има *пиш!* – измрънка Станатя.

Тифани не му обърна внимание. Наблюдаваше реката със замислено изражение.

„Изобщо не ме е страх – установи тя. – Колко странно. Трябва да съм уплашена, а съм просто ядосана. По-точно *усещам* уплахата като нажежена топка, но ядът не ѝ дава път...“

– Тани има има *има пиш!* – записка Станатя.

– Ами давай тогава – разсеяно отвърна Тифани. Вълните все още се удряха о брега.

Нямаше смисъл да споделя с някого случилото се. Всички щяха просто да кажат „Ех, че въображение има това дете“, ако са в добро настроение, или „Не дрънкай измишльотини!“, ако не са.

Все още беше много ядосана. Как смее някакво си чудовище да се появява в реката? Особено едно такава... толкова... нелепо! За каква я мисли то?

И ето я Тифани, на път към вкъщи. Да започнем от ботушите. Те бяха големи и тежки, безброй пъти поправяни от баща ѝ, наследство от редица нейни таки; навличаше по няколко чорапа, за да не ѝ се изхлужат. Бяха големи. Понякога Тифани имаше усещането, че не е нещо повече от начин за придвижване на ботушите.

После роклята. Собственост на множество предшестваци я сестри, тя беше подкъсявана, удължавана, свивана и отпускана толкова много пъти от майка ѝ, че всъщност трябваше да се е разнишила. Но Тифани си я харесваше. Стигаше до глезените ѝ и какъвто и цвят да е имала в началото, сега бе млечносиня, по случайност също като пеперудите, хвъркащи покрай пътеката.

Сетне лицето на Тифани. Бледорозово, с кафяви очи и кафява коса. Нищо особено. На някого, който случайно я наблюдава – от съдинка с черна вода например, би могло да направи впечатление, че главата ѝ е възголемичка за телцето ѝ, но това вероятно щеше да се оправи с годините.

А сега да погледнем още по-нататък и по-отвисоко, докато пътеката стане чертичка, а Тифани и брат ѝ две точки – и пред нас се ширне родината им...

Наричат я Кредище. Покрити със зеленина варовити масиви са се опнали под знойното

слънце в разгара на лятото. Гледани отгоре, бавно движещите се стада овце сякаш плуват из ниския торф като облаци в зелено небе. Тук-там овчарски кучета се стрелкат по торфището като комети.

А после, още по-надалече, се открива дълъг зелен рид, полегнал като огромен кит върху страната...

... обградена от мастилена дъждовна вода в съдинка.

Госпожица Загадини вдигна очи:

– Онзи дребният в лодката беше Нак Мак Фигъл! Най-страховитите от всички митични същества! Дори троловете бягат от Волния народец. А един от тях я *предупреди!*

– Тя е вещицата, значи? – обади се гласът.

– На тази възраст? Невъзможно! – поклати глава госпожица Загадини. – Там няма кой да я научи. В Кредище няма вещици. Прекалено *меко е*. И все пак... тя не се уплаши...

Дъждът беше спрял. Госпожица Загадини отправи взор към варовития масив на Кредище, извисяващ се над ниските, изцедени облаци. Беше на около осем километра.

– Това дете има нужда от надзор – въздъхна тя. – Пък и варовикът е твърде мек, за да отрасне вещица на него...

Само планините бяха по-високи от Кредище. Те се въздигаха, остри и лилаво-сиви, а от върховете им дори през лятото се стелеха дълги езици сняг. Баба Сболки веднъж ги нарече „булки на небето“ и понеже тя толкова рядко говореше, камо ли за нещо, несвързано с овце, то се запечата в паметта на Тифани. Освен това беше съвсем точно. Именно така изглеждаха планините през зимата, когато бяха целите в бяло и забулени от снежни вихрушки.

Баба използваше старовремски думи и редеше странни стари поговорки. Тя не наричаше варовитите баири Кредище, а „баирчината“. Горе на баирчината ветрища брулят дружината, римува го не много сполучливо Тифани, но така запомни думата.

Тя стигна до чифлика.

Хората бяха свикнали да не ѝ обръщат внимание. Не поради някаква жестокост или неприязън – просто чифликът беше голям и всеки си имаше определена работа, а пък Тифани се справяше отлично с нейната и така стана някак си невидима. Беше мандраджийка, при това добра. Правеше по-хубаво масло от майка си и хората хвалеха сиренето ѝ. Това си беше талант. Понякога, когато странстващите учители идваха в селото, тя отиваше да се сдобие с малко образование. Но повечето време работеше в тъмната и студена мандра. Тя харесваше ежедневието си. То означаваше, че прави нещо за чифлика.

И всъщност го наричаха Домашния чифлик. Баща ѝ го беше наел от барона – собственик на

земята, за която обаче от стотици години се грижеха поколения Сболки, както подчертаваше баща ѝ (тихо, понякога след една вечерна бира). И ако се пита *земята*, тя си беше собственост на Сболки. Майката на Тифани го сгълчаваше да не говори така и добаваше как баронът започнал да показва голямо уважение към господин Сболки от кончината на Баба преди две лета, обявявайки го за най-добрия овчар в околията. Пък и хората от селото разправяли, че напоследък не бил толкова лош. „Уважението се връща – повтаряше майката на Тифани, – пък и горкият човек си има свои грижи.“

Баща ѝ обаче понякога упорстваше, че фамилията Сболки (или Зболки, Съболки, Фболки, или дори Съзболки – правописът е бил избиращелен) се споменава в стари околийски документи от стотици години. „Тези баири са ни в кръвта – казваше той – и открай време сме били овчари.“

Тифани изпитваше немалко гордост от това, макар и по странен начин, тъй както хората биха могли да се гордеят например с факта, че предците им са пообиколили малко свят или че чат-пат са се впускали в нови начинания. Тъй или иначе, човек трябва да се гордее с *нещо*. Освен това, откакто се помнеше, редовно чуваше баща си – иначе тих, кротък мъж – да повтаря шегата, която сигурно е била предавана от Сболки на Сболки векове наред.

„И тоз делник съм си все Сболки“ – натъртваше той, или: „Събуждам се Сболки и си лягам пак Сболки“, или дори „От глава до пети

съм Сболки“. След третия път вече не звучеше особено смешно, но щеше да ѝ липсва, ако не казваше поне един от вариантите седмично. Не беше задължително да са смешни – все пак бяха *бащински* шеги. Във всеки случай с каквото и правопис да ги назоваваха, всичките ѝ предци бяха жадували да останат Сболки, а не да си тръгнат например Безболки.

В кухнята нямаше жива душа. Майка ѝ сигурно беше отишла до стригачницата с обяд за мъжете, които стрижеха овцете тази седмица. Сестрите ѝ Хана и Каприз също бяха там, най-вече за да събират вълната и да се заглеждат по момците. Доста голям мерак за работа им идеше по време на стригането.

Близо до голямата черна печка имаше лавица, която майка ѝ все още наричаше „библиотека на баба Сболки“, тъй като ѝ се нравеше идеята да има библиотека. Всички останали я наричаха „бабината лавица“.

Тя беше малка, а книгите – сврени между буркан захаросан джинджифил и порцелановата пастирка, спечелена от Тифани на един панаир, когато беше на шест.

Книгите бяха всичко на всичко пет, с изключение на големия сметководен тефтер, който според Тифани не се броеше за истинска книга, понеже трябваше да си я пишеш сам. Сред тях беше речникът. Както и алманахът, който се сменяше всяка година. А до него стоеше „Болести по овцете“, набъбнала от наслагите от баба ѝ бележки.